

Kuntalaiset ja osallistuminen kunnan talouden suunnitteluun

Tämä on hienoa, mutta mitä hyötyä tästä on?

Kuntien talouden suunnittelun vuosisykli (muodollinen prosessi)

Tuotokset:

- Budjetti (1 v)
- Talous-suunnitelma (3 v) jonka on oltava tasapainossa

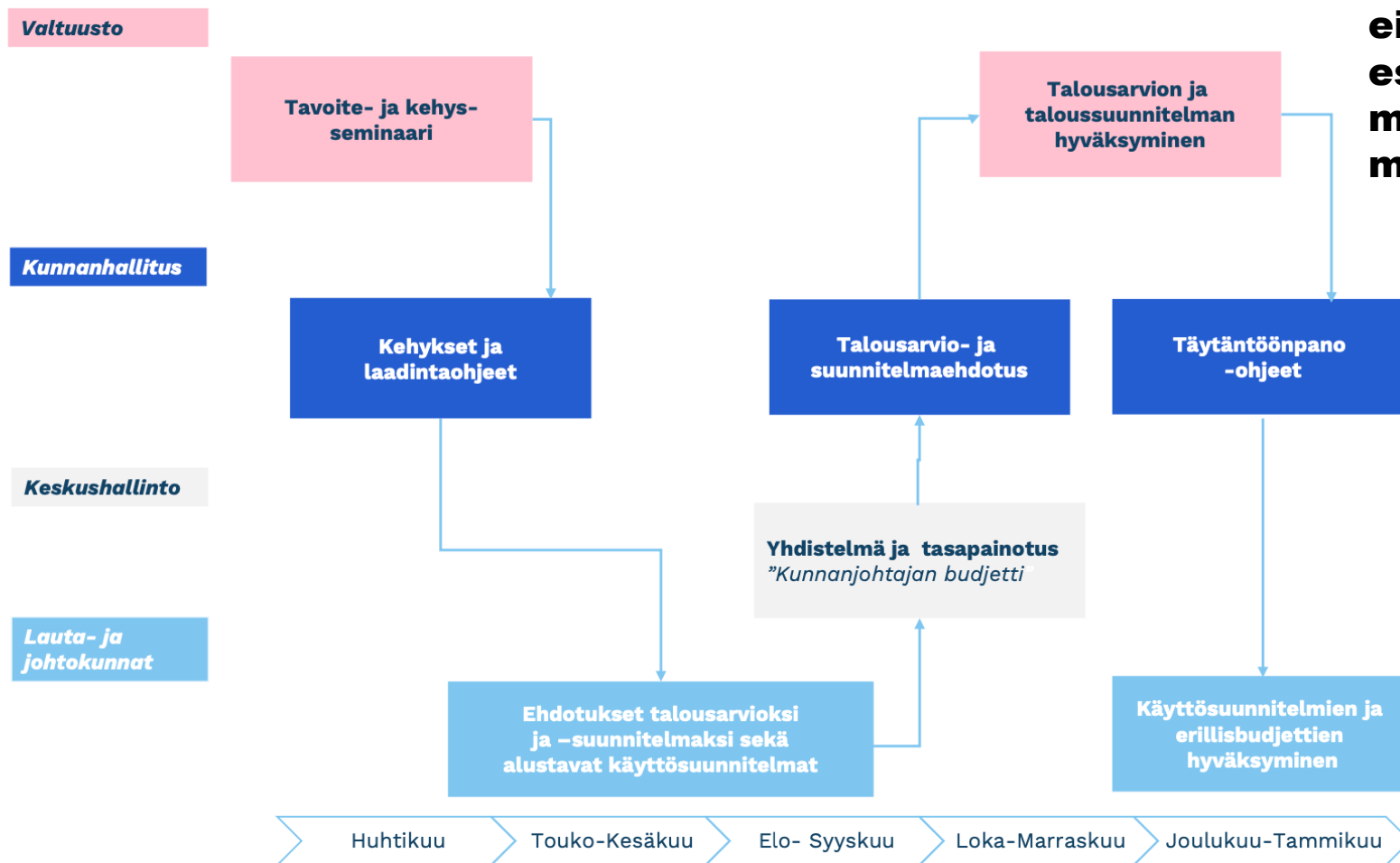
Perusteet:

- Strategia (4 v)
- Mahdollinen pormestari-ohjelma
- Muut ohjelmat ja suunnitelmat: investointi-suunnitelma, ilmastosuunnitelma jne.

Talousarvion ja -suunnitelman valmistelu on vuosittain toistuva prosessi, johon osallistuvat kunnan toimielimet, viranhaltijat ja työntekijät, joilla on tulosvastuuta tavoitteiden toteutumisessa ja jotka ovat tilivelvollisia varojen käytöstä. Alla on esitetty ohjeellinen kuvio valmistelun ajallisesta etenemisestä kunnan päätöksenteossa ja organisaatiossa.

Puuttuu kuntalaisten kuuleminen!

Saatu konsultti-selvitys FCG:ltä: ei ole *normatiivista* estettä. – Kysymys on motivaatiosta ja menetelmistä.

Kuvio 4. Kunnan talousarvion ja -suunnitelman valmistelu- ja hyväksymisprosessi.

Lähde: Sari Korento & Marja-Liisa Ylitalo 2022. *Kunnan ja kuntayhtymän talousarvio ja -suunnitelma*. 5. uudistettu painos. Kuntaliitto. <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2022/2165-kunnan-ja-kuntayhtymän-talousarvio-ja-suunnitelma>

Kuntien tilanne muuttuu isosti

Kuntien tehtävät ja talous ovat murroksessa.

Hyvinvointialueiden aloittaminen ja TE-keskusuudistus muuttavat kuntien vastuita. Väestömuutokset ja elinkeinorakenteen muutokset vaikuttavat kuntien talouden veropohjaan ja eriyttävät palvelutarpeita entisestään.

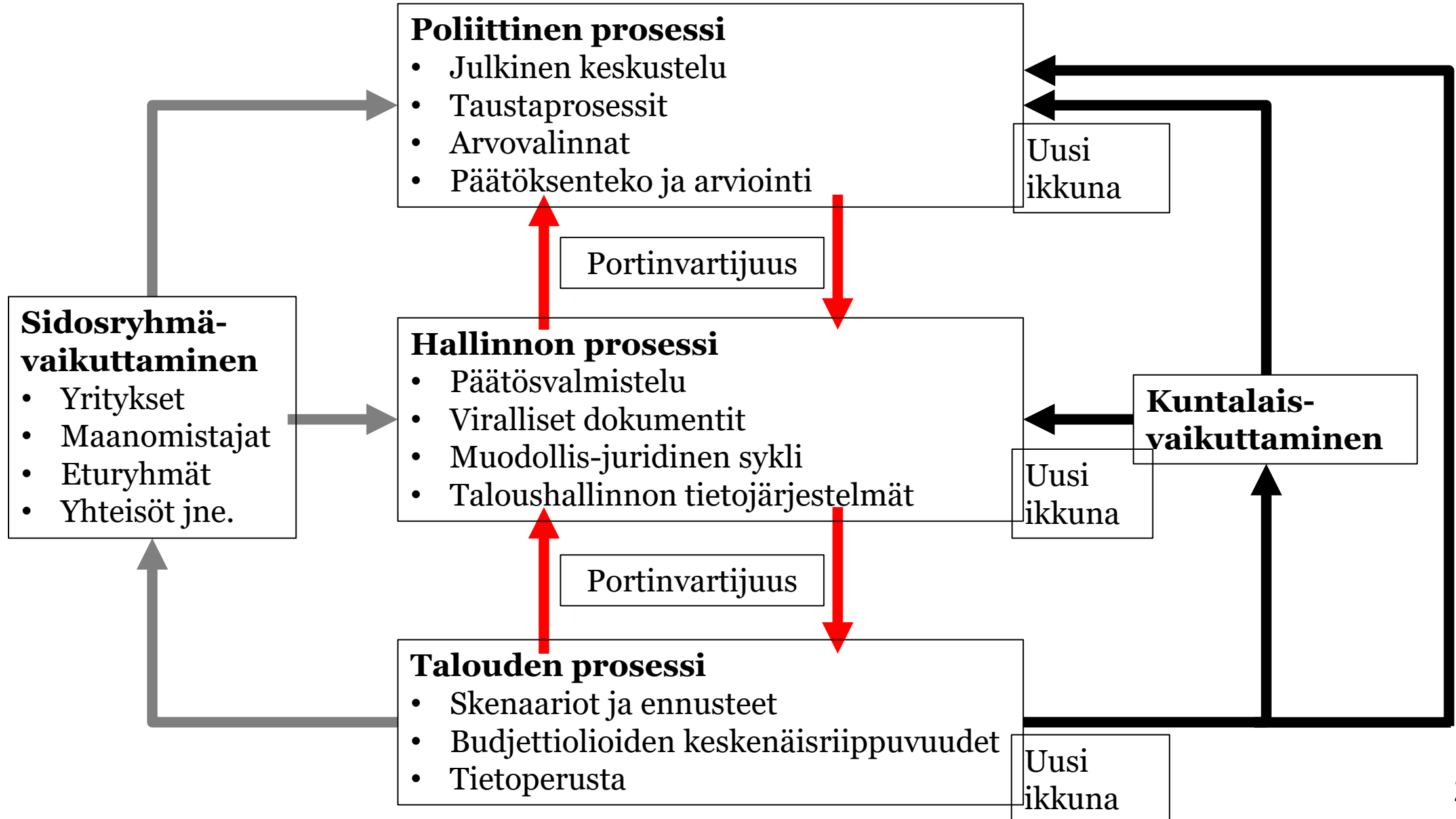
Toisaalta, **jos yhteistä tahtoa löytyy, murros on kunnille myös mahdollisuus.** Kunnat ja kuntayhtymät voivat erikoistua vahvuuksiensa pohjalta, rakentaa uusia kumppanuuksia ja uudistaa toimintatapojaan.

- **Luvassa paljon hyvää päätettävää!**
- **Päätökset konkretisoituvat budjetissa**

Miten osallistuminen voi auttaa talouden suunnittelussa?

- **Ohjaa tarkastelemaan panostusten hyödyllisyyttä** ja puntaroimaan eri ratkaisuvaihtoehtoja
- **Edustuksellisen demokratian ohjausvaikutus valmisteluun lisääntyy**, kun kuntastrategian toimeenpano sekä eri ohjelmien ja suunnitelmien resursointi kuvataan kuntalaisille
- **Päätäjät saavat selkänöjää** viisaiden/vaikeiden päätösten tekemiseen
- **Kuntalaisten luottamus vahvistuu**, kun he näkevät budjetin yhteyden päätettyihin tavoitteisiin
- **Kääntää julkista talouskeskustelua** niin päin, että kuntalaiset pohtivat kunnan taloutta ja tekevät säästöehdotuksia eivätkä vain kommentoi kunnan tekemiä ehdotuksia

Systemimalli 9.1.23 / Kolme tarkastelun tasoa / Haasteena tasojen väliset yhteydet
/ Suora osallistuminen tukee edustuksellista päätöksentekoa ja sen valmistelua

Ainoa toistaiseksi tunnettu tapaus Suomessa:

Kuntalaiset osallistuivat
oma-aloitteisesti Pieksämäen
kaupungin talouden
tasapainotusohjelman
laatimiseen kesällä 2015

Lue lisää:
[Mervi Lintunen 2023](#)

Miten sinä säästäisit?

Pieksämäen kylät ry:n Kyläkumppani plus –hanke sekä alueelliset kyläyhdistykset järjestävät asukastapaamiset Naarajärvellä, Jäppilässä ja Virtasalmella.

Keskustelutilaisuuksien aiheina ovat lähipalvelut.

Tilaisuudet pidetään

- Naarajärvellä ma 20.7. klo 18 Kanttilassa
- Jäppilässä ti 21.7 klo 18 Jäppilä-talolla
- Virtasalmella ke 22.7. klo 18 Virtasalmen kirjastolla

Tilaisuuksiin ovat tervetulleita kaikki alueensa palveluista kiinnostuneet.

Keskustelusta pitää kirjaa kyläasiamies ja esiin nousseet teemat viedään päättäjätapaamiseen elokuun alussa.

Iltakahvit voi ostaa kyläyhdistysten ja Kanttilan kahvioista.

Lisätietoja

Pieksämäen Kyläkumppani plus –hanke
Vuokko Jaakkola 045 845 6590
vuokko.jaakkola@pieksamaenkylat.fi

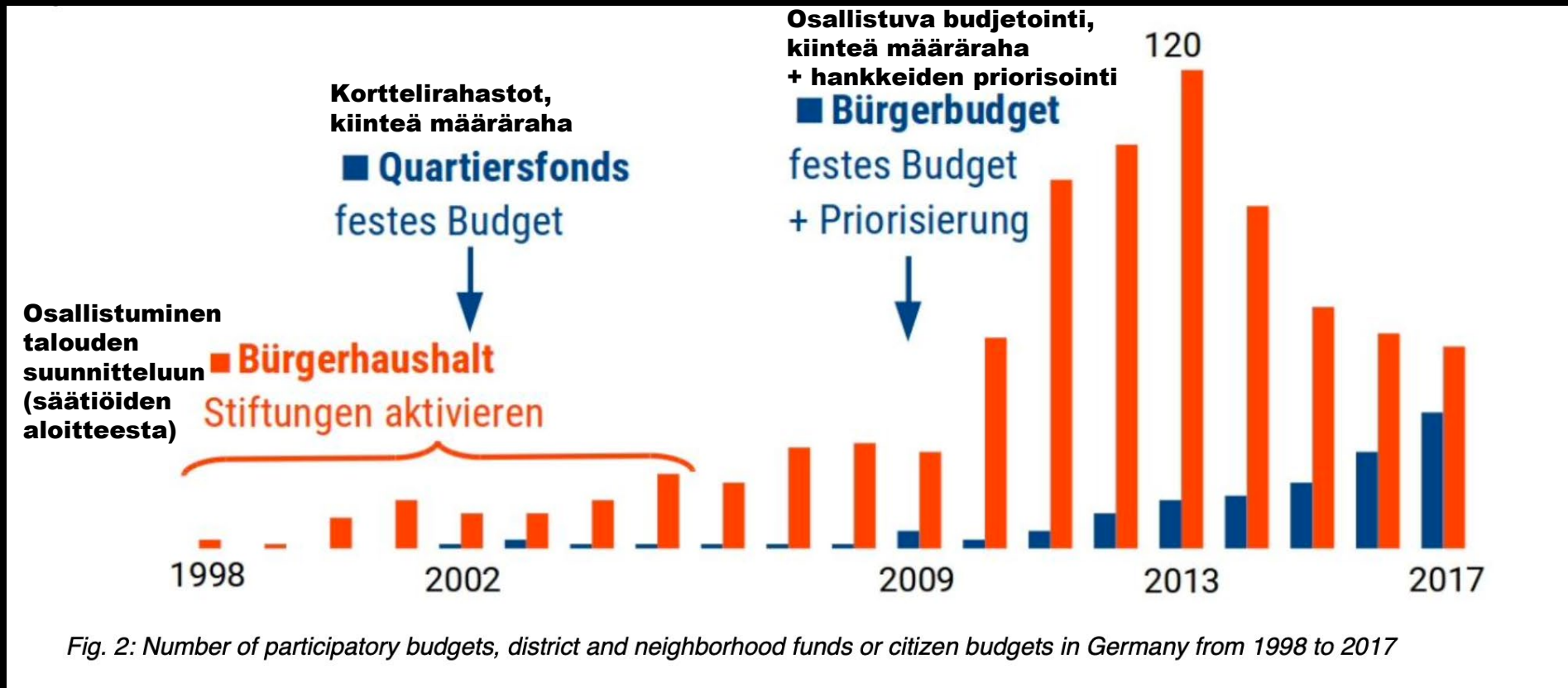

Veej'jakaja

Saksassa *Bürgerhaushalt* vuodesta 1998 Bertelsmann-säätiön aloitteesta

- Eri rajauksia ja menetelmiä. Paras käytäntö: Mukana sekä säästöt että investoinnit
- Tunnetuin tapaus Solingenin kaupunki 2010, sai EU:n palkinnonkin, mutta ei otettu pysyväksi käytännöksi
- Sittemmin jäänyt Porto Alegre -tyyppisen osallistuvan budjetoinnin varjoon
- Myös BpB (Bundeszentrale für politische Bildung) edistää ja koordinoi

Lähde: [Volker Vorwerk / Bürgerwissen 2019](#)

Kokeilut 2023

Sitra rahoittaa kokeilut kahdessa kunnassa:

- *Osana normaalia budjetointiprosessia*, esim. budjettikehysten tai yhdistelmäbudjetin muodostamisessa
- Tukee talousarvion 2024 ja/tai taloussuunnitelman 2024–2026 laatimista
- Kunta kokoaa satunnaisotannalla kuntalaispaneelin:
 - Paneelin käytössä on *riittävä talousdata ja muut olennaiset tiedot*
 - Paneeli *puntaroi eri vaihtoehtoja* suhteessa strategian tavoitteisiin
 - Työskentelyä tuetaan laskentatoimen konsultin sekä menetelmäkonsultin työpanoksella
- Kuntalaiset voisivat myös arvioida edellisen vuoden toteumaa
- Suositukset julkaistaan ja luvataan *ottaa huomioon* valmistelussa
- [Hakuaika 14.6.2023](#)

Sitra rahoittaa samalla Nuva ry:n kokeilun kahden kunnan nuorisovaltuustoissa:

- Nuorisovaltuusto muodostaa vastaavan paneelin
 - Mielipiteitä kerätään nuorilta koulujen oppilaskuntien ja muiden nuoria tavoittavien kanavien kautta
 - Työskentelyä tuetaan laskentatoimen konsultin sekä menetelmäkonsultin työpanoksella
- Nuoret voivat tehdä myös täyden varjobudjetin
- Yhteys: Miisa Tervala, Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry

Hyvinvointialueen

asukkaiden osallistuminen talouden suunnitteluun

Jos se toimii kunnissa, voisiko se...

**HYVÄÄ
HUOMISTA,
SUOMI!**

